

Lastensuojelun jälkihuollon sääntely

YEE-hankkeen foorumi 15.9.2021

Jaana Tervo

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

**30 YEARS
CONVENTION
ON THE RIGHTS
OF THE CHILD**

Mikä on lastensuojelun jälkihuollon tarkoitus?

Lastensuojelun jälkihuolto lapsen ja nuoren oikeutena

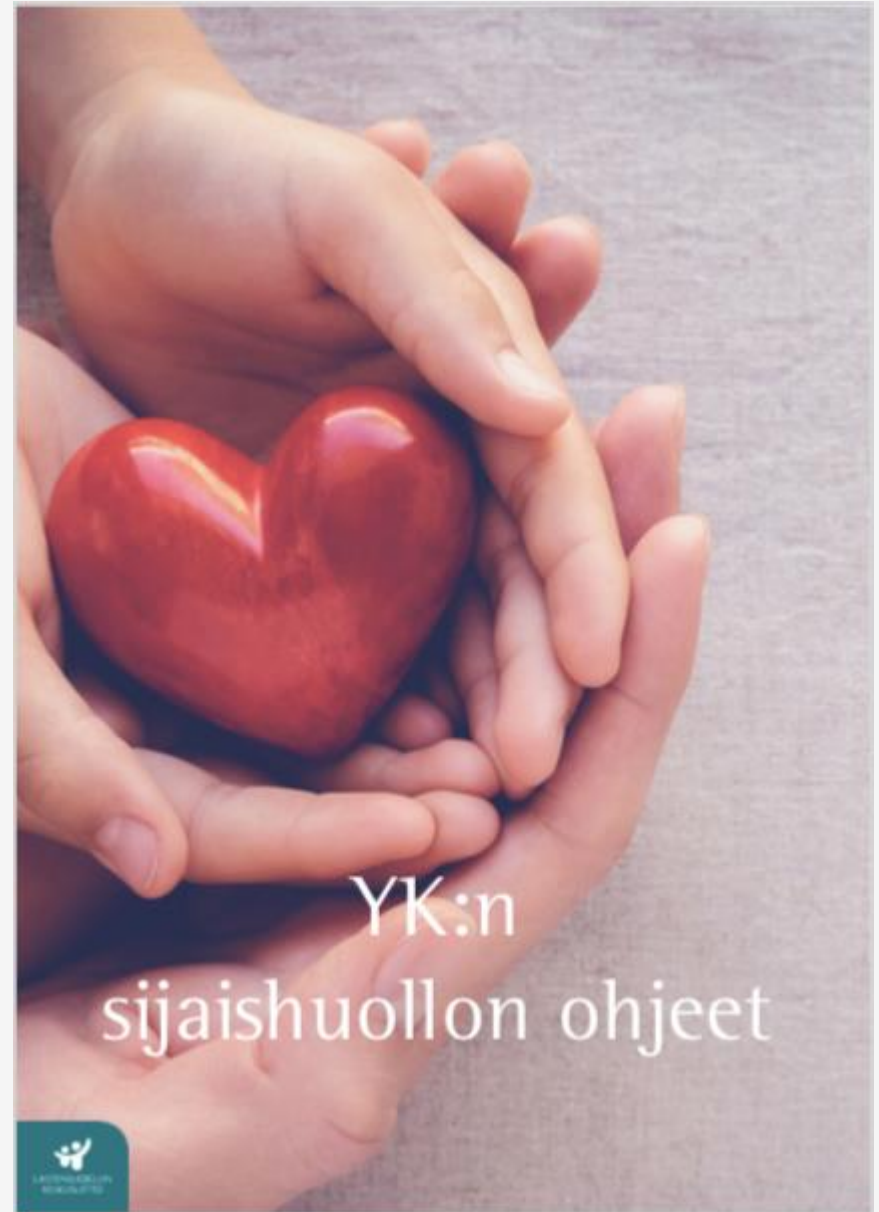
- Sijaishuollossa kasvanut lapsi (ja nuori) nähdään erityisen haavoittuvassa asemassa olevaksi henkilöksi → vaatii valtiolta erityisiä toimia

(YK:n lapsen oikeuksien komitean yleiskommentti Lapsen oikeuksista nuoruusiässä 20/2016, CRC/C/GC/20)

- tukea siirtymisen valmisteluun
- tukea työpaikan, asunnon ja psykologisen tuen hankkimiseen
- tukea kuntoutukseen osallistumiseen (perheidensä kanssa, jos on heidän etunsa mukaista)
- jälkihoitopalveluihin pääsyyn lasten vaihtoehtoista hoitoa koskevien ohjeiden mukaisesti (YK:n sijaishuollon ohjeet: https://www.lskl.fi/wp-content/uploads/sijaishuollon_ohjeet_final.pdf)

- Selkeät toimintaperiaatteet → järjestelmällinen työ lapsen itsenäisyyden vahvistamiseksi ja yhteisöön integroitumiseksi, lapsen yksilöllisten tarpeiden mukaan ja lapsen osallisuutta vahvistaen
- Vastuuhenkilön nimeäminen
- Valmistautuminen jälkihuoltoon hyvissä ajoin
- Jatkuva mahdollisuus koulutukseen ja ammatin saamiseen osana kasvatusta jo sijaishuollossa
- Pääsy palveluihin ja oikeusturva

Palvelujärjestelmän uudistaminen nuorten osallisuutta tukevaksi...

- ”...edellyttää kuitenkin lastensuojelun jälkihuollon muuttamista aikuistumisen tueksi, joka ei ole niinkään lastensuojelun viimeinen vaihe, vaan aikuistumisen ensimmäisiin askeleihin kohdennettu vaikuttava ja systemaattinen tuki, joka kantaa nuoret haastavien aikojen ylitse.”

Jälkihuollon uudistamistyöryhmän raportti 2019

Kenellä on oikeus lastensuojelun jälkihuoltoon?

- Lapsi tai nuori, jonka huostassapito ja sijaishuolto on päättynyt
  - Oikeus alkaa välittömästi, kun huostassapito päättyy
- Avohuollon tukitoimena sijoitettu lapsi, sijoitus on kohdistunut yksin lapseen ja kestänyt yhtäjaksoisesti vähintään puoli vuotta
- Subjekttiivinen oikeus; muiden osalta harkinnanvaraista
- Oikeus päättyy
  - viiden vuoden kuluttua siitä, kun lapsi on ollut sijoituksen päättymisen jälkeen viimeksi lastensuojelun asiakkaana
  - Viimeistään, kun nuori täyttää 25 vuotta
  - Tarve lakkaa, nuori esim. kieltäytyy ottamasta vastaan

”on kiinnitettävä erityistä huomiota lapsen tai nuoren mielipiteisiin ja toivomuksiin.”

(LSL 5 §)

Oikeus saada tietoa omasta asiastaan ja oikeuksistaan

(SHAL 5 §)

Lasta ja nuorta tulee aktiivisesti tukea ja ohjata tuen ja palveluiden piriin

- Jälkihuollon kustannuksista vastaa
  - kunta, joka on vastannut sijaishuollon kustannuksista (myös järjestämisvastuu),
  - kunta, joka on lapsen kotikunta avohuollon sijoituksen päättyessä tai
  - päätöksen tekevä kunta, jos jälkihuolto perustuu harkintaan.
- LSL 13 b §: *lapselle* nimettävä hänen asioistaan vastaava sosiaalityöntekijä
  - *Nuori* ei lain sanamuodossa, mutta AOA 2723/2020: ”Käsitykseni mukaan lastensuojelulain 29 §:n mukainen velvoite, jonka mukaan lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän tulee tavata lapsi henkilökohtaisesti ja riittävän usein, koskee myös jälkihuollossa olevaa nuorta.”

Mitä lastensuojelun jälkihuolto voi olla?

Sisältö

- Asiakassuunnitelma perustana
  - Myös nuoren asiakassuunnitelma laadittava ja tarkistettava LSL 30 § 5 mom mukaisesti (EOAM 2723/2020)
  - Tarvittaessa laaditaan suunnitelma myös jälkihuollon jälkeiselle ajalle
  - HUOM! Velvollisuus monialaiseen yhteistyöhön (SHL 41 §)
- Tuetaan
  - lasta tai nuorta
  - vanhempiaan ja huoltajia
  - henkilöä, jonka hoidossa ja kasvatuksessa lapsi tai nuori on
- Avohuollon tukitoimia vastaavalla tuella ja palveluilla
- Perhehoitajan taloudellinen ja muu tuki, kun huolto siirretty hänelle
- Ihmissuhteiden ja yhteydenpidon tukeminen

Lastensuojelulaki 76 §

Mitä tukea lastensuojelun jälkihuollosta voi saada? (1)

- SHL:n mukaisia sosiaalipalveluita (esim. vertaisryhmätoiminta, tukihenkilö tai -perhe)
- Terveystuon palveluita
- Tukea oman ja perheen ongelmatilanteen selvittämiseen
- Taloudellista ja muuta tukea koulunkäynnissä, ammatin ja asunnon hankinnassa, työhön sijoittumisessa, harrastuksissa sekä muiden henkilökohtaisten tarpeiden tyydyttämisessä
- Kuntoutumista tukevia hoito- ja terapiapalveluita

Lastensuojelulaki 35 §, 36 § ja 76 §

Mitä tukea lastensuojelun jälkihuollosta voi saada? (2)

- Kun riittämätön toimeentulo, puutteelliset asumisolot tai asunnon puuttuminen ovat *olennaisena esteenä jälkihuollon piirissä olevan lapsen tai nuoren kuntoutumiselle*, kunnan on *viivytyksettä järjestettävä* riittävä taloudellinen tuki sekä korjattava asumisoloihin liittyvät puutteet tai järjestettävä tarpeen mukainen asunto. (LSL 76 a §)
- Itsenäistymisvaroja yleensä kerrytetään lapsen tuloista. Jos ei ole, on kuitenkin oikeus saada tukea mm. asumiseen, koulutukseen liittyvien tarpeiden mukaan (LSL 77 §)

"Sijoittajakunnan on varmistuttava siitä, että itsenäistymisvarat käytetään nuoren itsenäistymistä tukeviin hankintoihin."
HE 252/2006